

Veling

onbelangrijk, er zouden minder uitzonderingen nodig zijn geweest. En minder instellingen zouden hebben gekozen voor vluchtgedrag, bijvoorbeeld door aansluiting te zoeken buiten de eigen regio. Begrijpelijk vluchtgedrag in de huidige omstandigheden, maar niet ten voordele van de doelstellingen van de minister.

Mijnheer de voorzitter! Met veel belangstelling wacht ik het antwoord van de minister af.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer De Jager, die eveneens zijn maiden-speech uitspreekt. Wij hebben er vandaag vijf!

□

De heer **De Jager** (VVD): Mijnheer de voorzitter! Morgen, 25 oktober, is het twee jaar geleden dat het toen zittende kabinet van de Tweede Kamer goedkeuring gekregen heeft voor de beleidsdoelstelling, dat het kabinetsbeleid zich richt op de totstandkoming van circa 50 regionale opleidingscentra (ROC's).

In de door de minister gezonden instellingsbrief aan de Raad van advies – beter gezegd: de Adviescommissie BVE-procescoördinatie – stelt hij: "ROC-vorming is een complex proces. Dit niet alleen vanwege het feit dat sprake is van verdere schaalvergroting en een inzet tot verdere kwaliteitsverbetering van hetgeen de BVE-sector oplevert, maar vooral ook omdat er sprake is van een proces, waarbij meerdere actoren betrokken zijn, respectievelijk belang hebben. In dit verband noem ik de lokale en regionale besturen, alsmede sociale partners, besturenorganisaties, belangenorganisaties, alsmede de instellingen zelf. Het zal u duidelijk zijn, dat voor het welslagen van dit proces de inzet van velen noodzakelijk is".

Mijnheer de voorzitter! Het is de VVD-fractie volstrekt duidelijk dat de ROC-vorming een complex proces is. Uit de beantwoording van de vragen naar aanleiding van het voorlopig verslag is ook wel duidelijk geworden, dat ook de minister nog moeite heeft de goede antwoorden te vinden. Maar ook is duidelijk, dat de minister bij de beantwoording naar aanleiding van het nader voorlopig verslag dit volledig heeft goedge maakt. Bij de les blijven is in zo'n moeilijke proces uitermate belangrijk.

Zeker de minister moet zich dat realiseren. Mijn fractie is de minister erkentelijk voor het snel realiseren van een wetswijziging, die tot resultaat heeft, dat studenten van het particuliere onderwijs, wat de studiefinanciering betreft, weer gelijk worden gesteld aan studenten van gesubsidieerde instellingen.

Namens de VVD-fractie wil ik nog een aantal vragen aan de minister stellen, en een aantal opmerkingen maken.

1. Een eerste zorgpunt van onze fractie is de basiseducatie. Voor instellingen is er de aparte financiering via contracten met gemeenten. Voor cursisten is er de bereikbaarheid. Voor cursisten die op de basiseducatie zijn aangewezen is er het risico, dat er vanuit de ROC's onvoldoende belangstelling voor hen bestaat. Het hanteren van begrippen als rendement en dergelijke is voor deze groep van cursisten ongepast. Juist voor alfabetisering en inburgeringscontracten is het van groot belang, ruimte te laten voor leren in eigen tempo. Behoeftte aan een snel doorstroompad hebben zij vaak niet. Voor deze groep mensen, vaak vrouwen, moeten deze mogelijkheden er blijven. Net nu het besef breed ingang vindt, dat iedereen een aantal fundamentele basisvaardigheden moet beheersen, zoals het Nederlands, is het noodzakelijk, deze ontwikkeling een kans te geven. De VVD-fractie staat er dan ook op dat de minister de vinger aan de pols houdt en maatregelen treft indien de groep, die aangewezen is op basiseducatie, niet met voldoende resultaten kan deelnemen door het hanteren van te strakke regels van gemeenten en ROC's. Juist bij deze groep dienen we de eerder genoemde begrippen minder strak te hanteren.

2. In de Tweede Kamer is een motie aangenomen, van de heren Van Gelder en Cornielje, over de relaties met de RBA's. Gezien het grote belang hiervan zou ik de minister willen vragen hoe het hiermee staat. Onze fractie hecht er zeer aan, dat ook de onderwijsactiviteiten van de RBA's bij dit proces worden betrokken, en wel nu, en niet later. Fusieprocessen moeten elkaar niet steeds opvolgen.

3. Over de bekostiging is veel onrust in het veld. De VVD-fractie dringt er bij de minister op aan, zo spoedig mogelijk met een hoofdlijnennotitie uit te komen, zodat

het veld weet waar het naar toe gaat. De VVD-fractie heeft veel moeite met de gekozen procedure: eerst de wet aannemen en daarna de bekostiging regelen. Met veel moeite kunnen wij akkoord gaan met deze volgorde, dankzij de toezegging van de minister de AMvB voor te hangen aan de Tweede en de Eerste Kamer.

4. Zijn regionale opleidingscentra wel regionaal genoeg? De bedoeling van de wet is toch dat er opleidingscentra komen die misschien dan niet één RBA-gebied, maar ten minste toch een aaneengesloten gebied bestrijken? Nu dreigt daar inbreuk op gemaakt te worden door het ontlopen van verantwoordelijkheden van besturen om met scholen in de eigen regio tot zaken te komen. Het kan toch niet zo zijn, dat er in provincie X de hoofdvestiging is, en in de provincies Y en Z een aantal uitvoeringslocaties bestaan, om maar te voldoen aan de voldoende breedheid van het ROC? Beter is, bij voldoende omvang, tijdelijk de breedheid terzijde te stellen, dan om dit soort constructies toe te staan. Bemiddeling en persoonlijke inzet van de minister kunnen nog veel problemen voorkomen. Is de minister bereid, indien hij het eens is met onze zienswijze, te proberen dit soort constructies te voorkomen?

5. Uit de beantwoording van de vragen over de personele invulling blijkt, dat er extra middelen ter beschikking zullen komen voor bijscholing en andere hulp. Vooral de directies krijgen het zwaar te verduren; zij worden gesteld voor ingewikkelde financieringsvraagstukken en voor gevoelige personeelsproblemen, zeker in de overgangsfase. Aan de inrichting van de administraties en het financieel management worden zware eisen gesteld. Vooral in de overgangsfase vallen er vele slachtoffers. Dat is wel gebleken bij andere grote reorganisatieprocessen. Het is juist daarom, dat wij aandringen op een zorgvuldig implementatietraject.

6. Het HAVO/MBO en het VHBO worden afgebouwd. Beter is te spreken over ombouwen. De verworvenheden van het HAVO/MBO en het VHBO dienen te worden gebruikt voor de verdere doorstroming van studenten. Aan de Tweede Kamer is hierover een notitie toegezegd, hoe daarmee om te gaan. Is dat nog steeds de bedoeling van de minister?

7. Vele vragen bereiken de fractie vanuit het veld over het onderscheid tussen IGI en BGI. De volgende vragen worden ons voorgelegd.

a. Is er eigenlijk nog wel verschil tussen een IGI en een BGI?
b. Is het zo dat in beide gevallen de instelling één college van bestuur of één centrale directie heeft, en dat sprake is van één personeelsbeleid? Hoe zit het dan met de uitleg van artikel 1.3.2. over het samenwerken van twee of meer instellingen in een samenwerkingsverband? De uitleg die vanuit het veld komt, is als volgt. Men kan separate instellingen onder één bevoegd gezag brengen, volgens het BGI-model. Men heeft dan niet met één instelling te maken, maar met meerdere instellingen, en dus is er ook de mogelijkheid van meerdere colleges van bestuur en dergelijke. Graag zou onze fractie de minister willen vragen, dit nog eens nader toe te lichten.

8. Veel is er gezegd over het draagvlak van deze wet. Volgens velen heeft deze wet onvoldoende draagvlak. De minister heeft op vragen daarover geantwoord, dat het draagvlak is toegenomen, en dat het nog steeds toeneemt. Op zichzelf is de conclusie van de minister wel te volgen. Immers, vele fusieprocessen zijn al rond, de Tweede Kamer heeft de wet aanvaard, maar toch. Het veld is al vier jaar onder druk van dit proces gezet. Scholen willen niet achter het net vissen, dus zoeken ze partners. Brochures worden door het ministerie uitgebracht alsof alles al vaststaat en alsof dit de enige wijsheid is. Procescoördinatie en een adviesraad worden al opgestart, voordat de Eerste Kamer zich kan uitspreken. Onze fractie heeft de vele reacties uit het veld toch ook gezien als signalen dat er nog vele zaken onduidelijk zijn. Om het draagvlak te vergroten, lijkt het de VVD-fractie verstandig sterk te sturen op de inhoudelijke veranderingen binnen deze vorm van onderwijs, waarbij vele positieve mogelijkheden worden neergelegd voor degenen die dit moeten doen, namelijk de docenten. Ik denk dan ook aan bijscholingsmogelijkheden en verbetering van de salarispositie. De docenten zijn het hart van deze verandering, en het lijkt er nu meer op dat uitsluitend gestuurd wordt op schaalvergroting, bestuurlijke verantwoordelijkheden en dergelijke.

9. De kwalificatiestructuur is zeer belangrijk. De minister is in zijn

beantwoording uitvoerig en duidelijk geweest. Er blijft nog wel een vraag over. Die betreft de volwasseneneducatie. Op dat punt is nog sprake van onvoldoende samenhang. Er wordt gesproken over afstemming op het beroepsonderwijs. Hierover is onrust in het VE-veld ontstaan. Kan er binnenkort meer duidelijkheid komen?

Voorzitter! Ik kom aan het eind van mijn betoog. De VVD-fractie had en heeft grote moeite met dit wetsvoorstel. De minister heeft een belangrijke toezegging gedaan ten aanzien van de studiefinanciering, maar er blijven nog vele vragen open. Wij wachten dan ook met belangstelling op het antwoord van de minister.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik wens ook u geluk met uw maiden-speech. U brengt een grote ervaring mee op het gebied van het onderwijs, wat betreft de praktijk, het beleid, plaatselijk, landelijk, hier, maar ook op de Nederlandse Antillen en op Aruba, heb ik gelezen. U had ook al vrij vroeg belangstelling voor de politiek, als lid van de gemeenteraad van Borssele en van verschillende VVD-afdelingen, allemaal in de jaren zestig en zeventig, die voor een gedeelte nog steeds de discussie beheersen. Zoals uit deze maiden-speech blijkt, zijn de jaren tachtig en negentig ook niet aan u voorbijgegaan. U was puntig en duidelijk, waarschijnlijk ook tot groot genoegen van de ambtenaren die de antwoorden op uw vragen voorbereiden.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt enige ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de gezamenlijke behandeling van de wetsvoorstellen:

- **Intrekking van de Wet raad van advies bibliotheekwezen en informatieverzorging (23255);**
- **Wijziging van de Wet op het specifiek cultuurbeleid in verband met de instelling van een adviesorgaan voor het beleid op het terrein van de cultuur (Raad voor cultuur) (24090).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Postma** (CDA): Voorzitter! Ik

wil enkele korte opmerkingen maken omtrent beide wetsvoorstellen. De wetsvoorstellen beogen eigenlijk uitvoering te geven aan het rapport "Raad op maat" van de commissie-De Jong. De bedoeling daarvan was het tot stand brengen van een sanering in de veelheid aan adviserende lichamen en organen die de regering met concrete advisering ter zijde staan. Als ik het goed zie, dan worden vier bestaande raden opgeheven, namelijk de Raad voor de kunst, de Raad voor het cultuurbesluit, de Mediarad en de Rabin. Deze worden vervangen door één nieuwe raad, de Raad voor cultuur. Als wij dit in steekwoorden zouden samenvatten, dan zou dat als volgt kunnen: De verkoking in de advisering wordt vervangen door een integrale advisering.

Wat betreft de Rabin is één punt al duidelijk aan de orde gekomen. Dat heeft geleid tot de opschorting van de behandeling van het wetsvoorstel tot opheffing van de Rabin, namelijk wat wij in de toekomst aan moeten met de advisering op het terrein van de informatievoorziening. In het aanvankelijke voorstel zou de taak van de Rabin worden gespreid over drie adviserende organen, namelijk de Raad voor cultuur, de Adviesraad voor wetenschap en technologie en de Raad voor verkeer en waterstaat.

De vraag was en is dus of bij een dergelijke opdeling de advisering op het terrein van de informatievoorziening in voldoende mate gewaarborgd is. Zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer was het voorlopige standpunt dat dit in die constructie niet het geval was. Vandaar een tweetal moties, aangenomen door de Tweede Kamer. Ten eerste de motie-Van Nieuwenhoven/Lambrechts op stuk nr. 21, waarin werd aangedrongen op de instelling van een tijdelijke adviescommissie met betrekking tot de informatievoorziening. Ten tweede de motie-Lambrechts op stuk nr. 19, die nog veel verder gaat en zelfs een permanent adviesorgaan op het gebied van de informatievoorziening voor mogelijk houdt.

De staatssecretaris is in zijn brief van 6 september 1995 zelf met een constructie gekomen, een tijdelijke adviescommissie voor een periode van twee jaar, bestaande uit zes leden. Twee leden worden telkens aangewezen door elk van de drie genoemde adviesorganen. De adviescommissie wordt onderge-